

СУЧАСНИЙ СТАН БАЗИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Галасюк С.С.,

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та управління туризмом

Галасюк К.А.,

аспірантка кафедри економіки та управління туризмом

Одеський національний економічний університет

Розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Одеському регіоні визначено його географічними та природно-кліматичними особливостями, до яких відносяться: унікальні кліматичні зони узбережжя Чорного моря, лікувальні грязі й ропа лиманів і озер, а також різноманітні мінеральні води [1].

Структура санаторно-курортної та оздоровчої бази Одеського регіону представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура лікувально-оздоровчої бази Одеського регіону

Типи санаторно-курортних та оздоровчих закладів	Од. вим.	Значення по роках			2010 р. у % до 2008 р.
		2008	2009	2010	
Санаторії	од.	37	37	35	94,6
	%	8,6	8,5	8,2	
Санаторії-профілакторії	од.	9	9	9	100,0
	%	2,1	2,1	2,1	
Будинки і пансіонати відпочинку	од.	11	10	8	72,7
	%	2,5	2,3	1,9	
Бази та інші заклади відпочинку	од.	374	376	372	99,5
	%	86,6	86,6	87,5	
Заклади 1-2 денного перебування	од.	1	2	1	100,0
	%	0,2	0,5	0,3	
Усього	од.	432	434	425	98,3
	%	100,0	100,0	100,0	

Розраховано за джерелом: [2]

Так, протягом 2008-2010 років в Одеському регіоні відбулося зменшення кількості санаторіїв на 2 од. (або на 5,4%), а кількість санаторіїв-профілакторіїв залишилася незмінною – 9 од.

Варто відмітити, що за часів перетворення України на суверенну державу санаторно-курортна база Одещини, яка завжди мала славу курортної місцевості, суттєво скоротилась. Так, наприклад, не існують взагалі такі профільні санаторно-курортні установи, як:

– санаторій «Примор'я» на 274 місця, спеціалізацією якого було лікування та профілактика захворювань нервової системи (зараз на його місці функціонує готель «Аркадія Плаза»); санаторій «Якір» на 362 місця з тотожним профілем, виведений з експлуатації;

– санаторії «Росія» (895 місць), «Україна» (883 місця), «Дружба» (410 місць), «Фонтан» (520 місць), «Чорноморський» (202 місця), основним профілем яких було оздоровлювання органів кровообігу; у даний час території колишніх санаторіїв використовується під забудову багатоповерхівками, котеджами, підприємствами торговельного та ресторанного бізнесу тощо;

– санаторії для підлітків зі спеціалізацією на лікування органів кровообігу: «Ім. Чувиріна» (552 місця) – на даний час виведений з експлуатації; «Юність» (480 місць) – використовується для потреб навчально-виховного комплексу «Астр»;

– санаторії «Молдова» та «Червоні зорі», які зараз працюють як заклади тимчасового проживання без лікувально-оздоровчого обслуговування та навіть без надання послуг харчування;

– два з трьох санаторіїв, розташованих на березі лиману Куяльник, одного зі старинних та найпопулярніших курортів країни, – «Ім. В.І.Леніна» (990 місць) та «Ім. Н.А.Семашко» (990 місць), спеціалізовані в минулому на лікуванні органів руху, закриті на реконструкцію на невизначений час [3] .

Таким чином, в ринкових умовах сьогодення санаторно-курортна база Одеського регіону зазнала структурних змін – багато провідних у колишньому санаторіїв знищено, деякі з працюючих знаходяться на грані банкрутства.

Згідно з даними таблиці 1, будинки відпочинку і пансіонати не здобули значного розповсюдження в Одеському регіоні; кількість їх поступово зменшується – з 11 од. у 2008 році до 8 од. у 2010 році, тобто практично на чверть (на 27,3%). Найпоширенішими закладами лікувально-оздоровчого туризму в Одеському регіоні визначено бази відпочинку, питома вага яких становить 87,5% у загальній кількості санаторно-курортних та оздоровчих установ.

Ємність окремих типів санаторно-курортних та оздоровчих закладів Одещини представлена у таблиці 2, за даними якої загальна одноразова місткість у 2010 році становила 52730 місць, що на 2881 місце (або на 5,2%) менше, ніж у 2008 році.

Негативна тенденція до скорочення кількості місць спостерігається за такими типами санаторно-курортних та оздоровчих підприємств, як:

- санаторії, де одноразова місткість зменшилася на 1001 місце (або на 7%) за рахунок закриття 2 закладів;

- будинки відпочинку і пансіонати, кількість яких скоротилася на 3 одиниці, а номерний фонд – на 815 місць (або на 35,4%);

Таблиця 2

Ємність санаторно-курортної бази Одеського регіону
по окремих типах закладів у 2008 – 2010 роках

Одноразова місткість по типах лікувально-оздоровчих закладів	Значення по роках			2010 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	
Санаторії	14 232	13 383	13 231	93,0
Санаторії-профілакторії	1 034	1 088	1 195	115,6
Будинки і пансіонати відпочинку	2 305	2 009	1 490	64,6
Бази та інші заклади відпочинку	38 030	37 611	36 804	96,7
Заклади 1-2 денного перебування	10	49	10	100,0
Усього	55 611	54 140	52 730	94,8

Підраховано за: [2]

- бази відпочинку, кількість місць для прийому відпочиваючих в яких стала менше на 1226, або на 2,9%. Варто відмітити, що середній показник місткості по базах відпочинку за три досліджувані роки становив 99-102 місця, однак закриття двох баз спричинило вилучення з експлуатації на 1000 місць більше, ніж можна було очікувати.

Єдиний тип лікувально-оздоровчих закладів, де відбулося збільшення загальної одноразової місткості, – це санаторії-профілакторії, ємність яких зросла на 161 місце (або на 15,6%).

Варто зазначити, що структура лікувально-оздоровчої бази Одеського регіону характеризується поступовим зменшенням як кількості санаторно-курортних та оздоровчих підприємств, так й їх одноразової місткості і середньої ємності у розрахунку на один заклад, що указує на негативну тенденцію в розвитку лікувально-оздоровчого туризму Одещини. Суттєвими проблемами також є недосконалість податкового законодавства, що перешкоджає вкладенню інвестицій в рекреаційну інфраструктуру і санаторно-курортний комплекс; різна відомча підпорядкованість лікувально-оздоровчих установ; недоліки в системі регіонального управління ринком лікувально-оздоровчих послуг; застаріла матеріально-технічна база санаторно-курортних закладів; сучасна забудова прибережної території підприємствами, діяльність яких не відповідає її функціональному призначенню.

Література:

1. Офіційний туристичний портал Одеської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://touregion.odessa.gov.ua>.
2. Готелі та інші місця для тимчасового проживання: статистичний збірник. – К. : Державний комітет статистики України, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Шалковский И.Г. Профсоюзные здравницы Украины / И.Г.Шалковский, Т.Д.Голуб, Л.Т.Жарникова. – К.: Здоров'я, 1987. – 336 с.